

Ре:цензії

13.02.2013|07:38|Ольга Деркачова

Світ позолочених ілюзій

Космовська Б. Позолочена рибка. – Львів : Урбіно, 2012. – 144 с.

Це правильна книжка. Саме така, яка потрібна підлітку, що бачить все у чорно-білих чи навіть тільки чорних тонах. Авторка не заграє з читачем, не сюсюкає, не переконує, що все навколо рожеве і солодке, немов цукрова вата. Вона не підлаштовує світ під своїх героїв. Світ є. Можливо, недосконалий, можливо, не завжди світлий, але кожному потрібно знайти у ньому своє місце. Особливо дитині, що є вже майже дорослою. Це історія про підлітка Аліцію, для якої життя несподівано розпалося на дві частини – до розлучення батьків і після. Аліція, як і будь-яка дитина, щиро вірить, що все ще можна повернути, і справжнім ударом для неї стає усвідомлення того, що все вже не буде, як колись. Космовська не зосереджується на процесі розлучення, аби показати, що для дитини не має значення, як це відбувається. У будь-якому випадку це стрес, від якого головна героїня намагається втекти. Для втечі вона вибирає бабусину оселю і фотографування, щоб зафіксувати ті прекрасні миті життя, що нас оточують. Навіть якщо ці миті і не видаються спочатку прекрасними.

Дорослі і діти. Дорослі та дитячі проблеми. Байдужість та любов. Мовчання та крик. Ненависть і знову любов. Усе настільки покручене у цьому житті, що не одразу й зрозумієш, кого і як любити. Особливо, якщо то підліток і розриваєшся між батьківсько-материнською любов'ю, між коханням і соромом за того, кого ти любиш, бо він не такий, як твоє оточення.

Аліція бачить світ у чорно-білих кольорах. Розлучення батьків – колір чорний, життя у бабусі з дідусем – білий, одруження батька – чорний, стосунки з Робертом – білий. Власне ота чорно-білість заважає героїні зрозуміти, що усе складніше, ніж два кольори. Проте саме життя вносить свої корективи: народження і невиліковна хвороба зведеного братика Фридерика, анорексія однокласниці Дорці, метання та шукання подруги Сари, перше кохання.

Аліція відчуває себе покинутою і нікому не потрібною: у батька нова родина, у матері цікава робота, за якою вона не помічає дочку, адже на думку дівчинки, дослідження творчості Астрід Ліндгрен займало у матері більше часу, ніж власна дитина. Не легше і з батьком, який до роботи ставиться так, як мав би ставитися до членів своєї родини. На якомусь етапі стосунки дівчинки з батьками опиняються у зоні відчуження: «Аліція була їй не потрібна. На місці доньки так само могло б сидіти немовля. Мамі було достатньо чути саму себе».

Ніби все не так уже погано, наче і проблем серйозних нема, але дівчинку не залишає відчуття покинутості та непотрібності, про що вона неодноразово пише у листах до себе самої.

Авторка не співчуває дівчинці, не жаліє її. Натомість виводить інших персонажів з їхніми проблемами, аби Аліція відчула і зрозуміла, що світ більший за її удавану покинутість. Це і подруга Сара, яку матеріальна скрута змушує торгувати на базарі, це Роберт, який живе з батьком-пияком і змушений їхати на заробітки. Варто зазначити, що образ хлопця не виписаний авторкою детально та яскраво, вона не співає йому дифірамби. Але власне ота чіткість і простота, з якою вона про нього пише, привертають увагу до цього героя: хлопець, що живе у злиднях, понад усе любить музику і робить усе можливе, аби досягти своєї мети – стати музикантом. І йому це вдається.

Найсумнішою у цій книзі є історія хвороби та боротьби за життя п'ятирічного хлопчика Фридерика. Заслугою авторки є те, що вона не підсолодила цей сюжет оптимістичним фіналом. Вона показала, як насправді буває у житті і як з цим бути. Завдяки цьому хлопчикові Аліція починає інакше ставитися до життя і до дорослих. Вона відкриває для себе, що в дорослих є багато хороших і прекрасних рис, яких вона через зайнятість своєю самотністю раніше не помічала. Фридерик помирає. Аліція важко переживає цю смерть, але живе далі саме завдяки тому, що вона не самотня.

Цікавим у творі є образ золотої рибки, що зринає час від часу у розмовах дітей. І бажання, які хочуть загадати їй герої, багато про говорять. Комусь хочеться жити у селі, хтось мріє, щоб батько перестав пиячити, а хтось мріє дійти до полицки з іграшками і не впасти. Але це світ реальний, в якому немає місця золотим рибкам – лише позолоченим, і наші бажання не завжди здійснюються. Проте ми мусимо розуміти, що ми можемо зробити самі. Так, Фридерик помирає, і жодна людина на землі безсила у боротьбі зі смертю, але з'являється фільм «Райська яблуня» про мужніх і сильних дітей, «які видираються на цю яблуню, щоб опинитися ближче до раю, коли життя на землі перетворюється на пекло, сповнене страждань і болю...». І ймовірно, що цей фільм врятує комусь життя, не дасть заплутатись у зболених спогадах.

На перших сторінках ми читаємо про «Страшенно Розпещену Одиначку», на останніх сторінках – перед нами дівчинка, як вміє слухати, підтримувати і вірити. Аліція подорослішала. «...і вона подумала, що не може бути нікого й нічого вільнішого, ніж повітряний змій. Якщо його не ув'язнювати на мотузку любові. Відпустити у великий політ до невідомих просторів...».